

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Emptione Et Venditione. Titvlvs V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

obtinentibus beneficia remanent: nisi forsitan illi, qui fructus eosdem soliti fuerint, (ut præfertur) cum integritate percipere, pro se malent ipsum habere residuum. & obtinentibus ipsa beneficia summam dimittere memoratam, quo casu percipiendi quod maluerint illis relinquimus optionem: sic quod intra X. dies postquam fecerint beneficia ipsa vacare, si, quibus annalia ipsa debentur ex privilegio, consuetudine vel statuto, aut ipsorum annalium collectores, quam partem habere voluerint, an scilicet decimæ taxationem, vel illa dimissa residuum (nulla subtractione præmissa) exigere teneantur. Quam electionem si intra dictos X. dies non fecerint, ut est dictum, extunc ad eum, cuius est beneficium hujusmodi, optio vel electio transeat ipso jure. Et hoc in ecclesiis & partibus illis, in quibus beneficia majora & alia quantum ad solutionem decimarum sunt taxata, volumus observari. In illis vero partibus & ecclesiis, in quibus decimarum taxatio non est facta, servetur, quod fructus & obventiones beneficii tunc vacantis, quod in decima solvere consuevit, per medium dividantur: quorum medietatem habeat is, cui annuum per alterum de prædictis modis perceptio est concessa: reliquam vero medietatem percipiat ille, cui beneficium est concessum pro sustentatione sua, & aliis ecclesiæ oneribus supportandis. Quod si alter de prædictis prædicta medietate voluerit esse contentus, altero contentari nolente, pars volentis ipso jure transeat ad nolentem, & volens fructus & obventiones illius beneficii percipiet universos, eidem beneficio congrue faciendi deserviri, ac ejus supportans onera consueta. Et si quicumque aliquis prædictorum ultra præmissa perceperit, illudque his, ad quos pertinebit, intra mensem non restituerit cum effectu, eo ipso si Episcopus vel superior prælatus fuerit, à pontificalibus & ingressibus ecclesiæ noverit se suspensionem: Si autem capitulum, universitas vel collegium, ecclesiastico interdico se noverit (donec prædicta cum integritate restituerit) subjacere. Si vero aliqua singularis persona ecclesiastica vel mundana id fecerit, excommunicationis incurrat: sententiam ipso facto, à qua, nisi restitutione præmissa (præterquam in mortis articulo) minime absolvetur: non obstantibus quibuscunque privilegiis vel indulgentiis, aut contrariis consuetudinibus, contrariis statutis, juramento, confirmatione sedis Apostolicæ, aut alia quacunque firmitate vallatis. Quæ omnia quoad hæc auctoritate Apostolica revocamus, cassamus, & irritamus, & nullius deinceps esse volumus firmitatis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis, revocationis, cassationis, & violationis infringere, vel ei, &c. Si quis, &c. Datum, Avin. Calend. Novemb. Pontif. nostri Anno 2.

transfertur, concessionem, hypothecam, locacionem, vel conductioem ultra triennium, necnon infestationem vel contractam emphyteuticam, præterquam in casibus à jure permisis, ac de rebus & bonis in emphyteuticam à antiquo concedi solitis, & tunc ecclesiis evidentem utilitate, ac de fructibus & bonis, qui servando servari non possunt, pro instantis temporis exigentia, hæc præterquam valitura constitutio presentem fieri prohibemus, prædecessorum nostrorum constitutionibus, prohibitionibus, & decretis aliis super hoc editis, que tenore prædictorum innovamus, in suo nihilominus robore permanentis. Si quis autem contra hujus nostre prohibitionis seriem de bonis & rebus ejusdem quocumque alienaverit, sumplerit, alienatio, hypotheca, concessio, locatio, conductio & infestatio hujusmodi nullius omnino sit roboris vel momenti. Et tam qui alienat, quam qui alienatas res & bona prædicta receperit, sententiam excommunicationis incurrat. Alienanti vero bona ecclesiarum, monasteriorum, locorumque piorum quolibet in consulto Rom. Pont. aut contra prædictam prohibitionem, si pontificali vel abbatiati præfere dignitate, ingressus ecclesiæ sit penitus interdictus. Si per sex menses immediate sequentes, sub interdico hujusmodi animo (quod abbit) perseveraverit induratus, ipsius mensibus eidem e regimine & administratione ecclesiæ vel monasterii, cui præfuit infamabilibus temporalibus, sit eo ipso suspensus. Inferiores vero temporales, sit eo ipso suspensus. Inferiores rectores ecclesiæ vel administrationem quomodolibet abbatibus, prioribus, præpositis, præpositibus, dignitatibus, personatibus, administrationibus, officis, canonicis, præbendis, aliisque ecclesiasticis, quorum res & bona particularibus & regularibus beneficiis, quorum res & bona alienaverint duntaxat, ipso facto privati existant, & abque declaratione aliqua vacare censentur, penesque per locorum ordinarios, vel alios, ad quos collatio pertinet, personis idoneis (illis exceptis qui propterea privata fuerint) liberè de jure contenti: nisi ad dispositionem Apost. sed. sunt specialiter aut generaliter servata. Nihilominus alienatas res & bona hujusmodi ad ecclesias, monasteria & loca pia, ad que auctoritate hujusmodi pertinebant, liberè revertantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre prohibitionis & innovationis infringere, vel ei contraire. Si quis hoc attentaverit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverat incitum. Datum Romæ apud sanctum Marcum, Anno Incarnacionis M. cccc. lxxviii. Cal. Mart. Pont. nost. Anno 4.

DE REBUS ECCLESIE NON ALIENANDIS.
TITVLVS IV.
CAP. VNIC.

Donorum ecclesiasticorum alienatio non tenet, & alienantes & recipientes sui excommunicantur, prælati, & diversi diversi poena imponuntur.

Paulus Venetus Papa II.
AMBITIOSÆ a cupiditati, illorum præcipue, qui divinis & humanis affectari, damnatione postposita, immobilia & preciosa mobilia Deo dicata, ex quibus ecclesiæ, monasteria & pia loca reguntur, illustranturque, & eorum ministri sibi alimoniam vendicant, profanis usibus applicare, aut cum maximo illorum ac divini cultus detrimento exquisitis mediis usurpare præsumunt, occurrere cupientes: Omnium rerum & bonorum ecclesiasticorum alienationem, omnique pactum, per quod ipsorum dominium

DE EMPTIONE ET VENDITIONE.
TITVLVS V.
CAP. I.

Contractus emptionis & venditionis auctoritate non quibus ne revocandi declaratur hic non esse usurarius. Et si hoc non datur, quod hujusmodi bulla publicetur.

Martinus V. venerabilibus fratribus Romanæ & Lateranensis Ecclesiæ Cardinalibus, Archiepiscopis, Episcopis, & abbatibus.
Regimini a universalis ecclesiæ, quocumque immeriti disponente Domino præsentem, etiam anguriam assiduis, ut iuxta creditis nobis dispensationis officium, subditorum quorumlibet partem quieti (quantum nobis ex alio conceditur) inveni-

a Vide Conc. Trid. Sess. 25. de reform. c. 11.

a De materia hujus extravagantiæ vide gloss. & dist. 1. c. conquestus. de usur. & barrino & linc. in ca. ad usum empti. & vend. Arch. consil. de usur. Distincti. sicut. Felicitas in causa. de fide insti. & Sol. l. de insti. & jun. q. 1. m. 3.

mus. Et dubia, quæ inter eos oriuntur pro tempore, ne litis anfractus, seu scandalorum parturiant fomentum, nostro modè tamè declarantur. Sanè petitio dilectorum filiorum universorum cleri, nobilium, incolarum, & habitatorum civitatis & diocesis Vratislaviensis nobis exhibita continebat, quod à centum annis citra, & supra, & à tanto tempore, & per tantum tempus, cujus contrarii memoria hominum non existit: in eisdem civitate & diocesi. ac partibus aliis vicinis, quadam consuetudo rationabilis observata, præscripta, ac moribus utentium approbata, ad communem hominum utilitatem introducta fuisset. Pro quibus princeps, baro, miles, civis, sive oppidanus partium earundem, cum hoc expedire videbatur, melius pro tunc non valentes sibi consilium, personæ ecclesiasticæ, aut seculari collegio, aut universitati, oppido vel civitati, super bonis suis, dominiis, oppidis, terris, agris, prædiis, domibus, & hereditatibus vendere consuevit, & vendidit annuos census unius vel plurium marcarum, aut grossorum Pragensium nummi Polonici, & pagamenti consueti: ad rationem, & pro qualibet marca annui census X. XL. XIII. XIV. marca, aut plus vel minus, secundum temporis qualitatem, prout ipsi contrahentes tunc inter se convenerant, ipsi venditores tunc integraliter in pecunia numerata solvi consueverant, bonis in ipso contractu tunc expressis, pro ipsius census annui exolutione in perpetuum obligatis. Et semper in ipsis contractibus expressè ipsi venditoribus data fuit facultas atque gratia, quod ipsum annuum censum in toto vel in parte pro eadem summa denarium, quam ab ipsis emptoribus receperunt, quandoque vellent, libere absque alicujus requisitione, contradictione, vel assensu possent extinguere & redimere, ac se ab ipsius census solutione extunc penitus liberare. Sed ad hoc hujusmodi census venditores invitè nequaquam per emptores arctari vel adstringi valerent: etiam ipsi possessionibus & bonis obligatis penitus interemptis seu destructis. Fuitque, & est talis contractus emptionis & venditionis per Episcopos Vratislaviensis, pro tempore existentes, & eorum officiales, necnon per diversos dominos temporales locorum & terrarum, in quibus census hujusmodi constituti existunt, tanquam licitus & communi utilitati deserviens, sæpius confirmatus pariter & approbatus. Quodque etiam super hujusmodi censibus plurima beneficia ecclesiastica, collegia, canonicatus, & præbendæ, dignitates, personatus & officia, vicariæ, altaria numero plus quam duo millia, de expresso consensu & voluntate dominorum temporalium, sub quorum territoris dicta bona obligata consistunt, erecta, dotata, & fundata, authenticis eorundem dominorum temporalium literis sigillis sigillatis & roboratis fore noscuntur. Quodque etiam venditores eorundem censuum se nonnunquam ad ipsorum censuum solutionem, penis & censuris ecclesiasticis ordinariorum locorum spontè & libere submiserunt: sicut etiam aliqui eorum tractu temporis compulsi fuerunt, & compelli consueverunt. Tamen nonnullis ex venditoribus ipsi in arcum pravum converti, cupientes cum alterius pecunia locupletari, hujusmodi census hucusque per eos ante libere, & absque ulla contradictione solutos eisdem emptoribus, tam ecclesiasticis, quam secularibus solvere contradicunt & recusant, confingentes hujusmodi emptionis & venditionis contractus fore, & esse usurarios & illicitos: ipsos emptores ecclesiasticos & seculares, necnon collegia, canonicatus, & præbendas, & dignitates, personatus & officia, vicarias & altaria, ac beneficia hujusmodi ipsorum annuorum censuum spoliant perceptione, & detraunt spoliatos, in animarum suarum periculum, eorumque emptorum præjudicium, damnum & gravamen. Et propterea, an contractus emptionis & venditionis hujusmodi liciti existant, à nonnullis hæsitatur.

Quare, pro parte earundem cleri, nobilium, incolarum, & habitatorum civitatis & diocesis Vratislaviensis nobis fuit humiliter supplicatum, ut an contractus hujusmodi liciti vel illiciti censeri debeant declarare, & alia eis in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignarcmur. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati: Quia etiam ex relatione dilecti filii nostri Gulielmi tituli sancti Marci Presbyteri Cardinalis, cui negotium hujusmodi cum emptorum consilio commissimus examinandum: comperimus contractus hujusmodi juridicos, & juxta determinationem doctorum licitos fore. Ad hujusmodi ergo ambiguitatis tollendum dubium in præmissis, præfatos contractus, licitos, & juri communi conformes, ac ipsorum censuum venditores, ad illorum solutiones (remoto contradictionis obstaculo) obligari, aucto. Apost. tenore præsentium ex certa scientia declaramus: Non obstantibus præmissis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Volentes, quod prædictæ literæ nostræ debitum fortiantur effectum, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo aut unus vestrum, per vos, vel alium seu alios, præfatis emptoribus in præmissis opportuni favoris præfatum efficaciter impendentes, dictasque literas, ubi, quando & quoties expedire videritis, auctoritate nostra solenniter publicantes, facialis eadem auctoritate eisdem emptoribus, vel ipsorum procuratoribus eorum nominibus, per venditores, seu debitores censuum hujusmodi de præfatis censibus juxta contractuum & conventionum inter ipsos habitorem formam & tenorem, plenam & debitam satisfactionem impendi. Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo. Non obstantibus si aliquibus communiter vel divisim à se. Ap. sit indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possunt, per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Datum Romæ, apud sanctos Apost. 6. Nonas Jul. Pontific. nost. Anno 8.

CAP. II.

Contractum quandam emptionis & venditionis precedentis formam declarat esse juri consonum, & ab usuris alienum. Et tandem jubet presentem bullam curæ manifestari.

Calixtus III. Episcopus Magdeburgensis, Nurembergensis, & Halberstaden ecclesiarum Decanus.

Regimini a universalis ecclesiæ quamquam immeriti disponente Domino præfidentes, curis angimur assiduis, ut juxta nobis crediti dispensationem officii subditorum quorumlibet paci & quieti quantum nobis ex alto conceditur, intendamus. Et dubia, quæ inter eos oriuntur pro tempore (ne litium anfractus exinde, seu scandala proveniant) debito (prout justitia persuaserit) declarationis nostræ ministerio sopiantur. Sanè pro parte venerabilis fratris nostri Joannis Episcopi Mersburgensis & dilectorum filiorum universi cleri civitatis & diocesis Mersburgensis nobis nuper exhibita petitio continebat. Quod licet à tanto tempore, cujus contrarii memoria non existit, in diversis Alimaniæ partibus, pro communi hominum utilitate, inter habitatores & incolas partium earundem talis inoleverit, hæcenusque observata fuerit legitime præscripta, ac moribus utentium & ordinariorum permissione, & plerumque expressa ratificatione approbata consuetudo: Quod ipsi habitatores & incolæ, sive illi ex eis, quibus id pro

a Vide Deū in proxima præcedenti extravagananti citato.

suis statu & indemnitate expedire visum fuerit, super eorum bonis, domibus, agris, prædiis, possessionibus, & hæreditatibus annuos marcarum flore seu grossorum monetæ in partibus illis currentis, redditus seu census vendentes pro singulis ex maris florensis sive grossis huiusmodi ab eis, qui illas, vel illos, sive redditus sive census ipsos emerint, certum competens præcium, in numerata pecunia secundum temporis qualitatem, prout ipsi videntes & ementes in contractibus super his inter se firmaverunt, & recipere soliti fuere, illa ex domibus, terris, agris, prædiis, possessionibus, & hæreditatibus prædictis, qui in huiusmodi contractibus expressi fuerunt, prædictorum solutione reddituum & censuum efficaciter obligantes, in illorum vendentium favorem. Hoc adjecto, quod ipsi pro rata, qua huiusmodi per eos receptam dictis ementibus restituerent in toto vel in parte pecuniam, à solutione reddituum seu censuum huiusmodi restitutam pecuniam contingentium liberi forent penitus & immunes. Sed iidem ementes, etiam si bona, domus, terra, agri, possessiones, & hæreditates huiusmodi processu temporis ad omnimodam destructionem sive delationem reducerentur opprobrium, pecuniam ipsam etiam agendo repetere non valerent. Apud aliquos tamen habitationis versatur scrupulus, an huiusmodi contractus liciti sint censendi. Vnde nonnulli illos usurarios fore prætendentes, occasionem quarunt redditus & census huiusmodi ab eis debitos non solvendi. Quare pro parte Episcopi & cleri prædictorum, assentientium, quod in talibus hic emptis census & redditibus, fructus, redditus & proventus plurium ecclesiarum, monasteriorum, hospitalium, & ecclesiasticorum beneficiorum civitatis & diocesis, ac partium prædictarum, necnon ferè omnes quotidianæ distributiones, quæ in plerisque ex ecclesiis ipsi divinis intercessantibus ministrari solent, consistere noscuntur: nobis fuit humiliter supplicatum, ut super his Apostolicæ sedis declarationis oraculum impartiri & adicere paternæ dilectionis curaremus. Nos igitur huiusmodi in hac parte supplicationibus inclinati, & factas ex commissione felicis recordationis Martini Papæ quinti prædecessoris nostri declarationem attentius perstringentes, suisque vestigiis imbrantes, ad omne super his ambiguitatis tollendum dubium præfatos contractus licitos, iurisque conformes & vendentes eosdem ad ipsorum solutionem reddituum & censuum, iuxta dictorum contractuum tenores (remoto contradictionis obstaculo) efficaciter teneri auctoritate Apostolicæ præsentium serie declaramus. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostre declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ, M. cccc. v. pridie Nonas Maij, pontificatus nostri Anno primo. Volentes itaque, quod prædictæ litteræ debitum sortiantur effectum, fraternitati vestræ per Apostolicam scriptam mandamus, quatenus vos, vel duo aut unus vestrum, per vos vel alium, seu alios, dictis præposito, decano, capitulo, ac aliis beneficiatis, opportuna defensionis præsidio assistentes, dictasque litteras (ubi & quando, ac quoties expedire videritis) auctoritate nostra solenniter publicantes faciatis, & eadem auctoritate per venditores seu debitores reddituum & censuum huiusmodi dictis emptoribus, seu illis, quibus ipsorum reddituum & censuum solutio præstanda fuerit, de eisdem census & redditibus iuxta contractuum & conventionum super his habitorum formam & tenorem, plenam & debitam satisfactionem impendi, contradictores verò per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo: non obstante si aliqui-

bus communiter vel divisim à se. Apo. indultum extiterit, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possunt per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Datum ut supra.

DE SEPTUAGINTA
TITVLVS VI
CAP. I.

Corpora defunctorum exenterantes, & ea immaniter deponentes, ut ossa à carnisbus separata ferant spelienda in terram suam, si factis sunt excommunicati.

Bonifacius VIII.

Defestandæ feritatis abusus, quem ex quadam more & horribili nonnulli fideles in partibus prosequuntur, nos præ intentionis ductu profecto, ne abusus prædicti feritatis alterius corporum dilaceret, mentesque fidelium horrore commoveat, & perturbet auditum, dignè decrevimus abolendum. Prefati namque fideles huius feritatis improbandæ consuetudinis vitio intendentes, si quicumque ex eis genere nobilis, vel dignitatis titulo insignitus, præsertim aut suarum partium limites debitum à natura prædictæ suis vel alienis remotis partibus sepultura electi, electi corpus ex quodam impie pietatis affectu immaniter exenterant, ac illud membratim, vel in frustra inter ter incidentes, ea subsequenter aquis immittunt ignibus decoquenda. Et tandem (ad ostentationem carnis exuffo) eadem ad partes prædictas aut sunt seu deserunt tumulanda. Quod non solum maiestatis conspectui abominabile plurimum videtur, sed etiam humanæ considerationis obrutibus vehementius abhorrendum. Volentes igitur (pro officii nostri debitum exigit) illud in hac parte remedium adhibere, per quod tantæ abominationis, tantæque immanitatis & impietatis abusus penitus deleatur, ac tendatur ad alios: Apostolicæ auctoritate stricte mandamus, ut cum quis cuiuscunque status aut generis dignitatis extiterit, in civitatibus, terris, seu locis quibus catholice fidei cultus viget, diem de capite extremum, circa corpora defunctorum huiusmodi usus vel similis nullatenus observetur, nec habitus nec tanta immanitate sceleretur. Sed in delictorum corpora sic impie ac crudeliter non mittantur, sed in loco, in quibus viventes elegerint, aut in civitate, castro, vel loco, ubi decedissent, in sepulchrum ecclesiasticæ sepulture tradantur admodum, quo sepulchrum incineratis corporibus, aut in loco, ubi sepulchrum elegerint, deportentur & sepellantur in eis. Nos tenim si prædicti defuncti executor vel executorum, aut familiaris ejus, seu quisvis alii cuiuscunque conditionis, status, aut gradus fuerint, etiam si potestati dignitate præfulgeant, aliquid contra huiusmodi usum, tuti & ordinationis tenorem præsumpserint, aut defunctorum corpora sic inhumaniter & crudeliter sepeliendo, vel faciendo prædicta, excommunicati sententiam (quam ex nunc in ipsos proferimus) ipso facto noverint incursum: à qua non nisi per Apostolicam sedem (præterquam in mortis articulo) & postea absolute solutionis beneficium obtinere. Et nihilominus ille electi corpus sic inhumanè tractatum fuerit, ecclesiastica ureat sepultura. Nulli ergo, &c. Datum Lateranensis. Cal. Martij, Pont. nostri Anno 6.

CAP. II.

Super prædicationibus, confessionibus & spiritualibus, prædictis huiusmodi contentiones, quæ olim erant inter curiam, &c.

a Al. modo. b Moris, est natura delictum, &c. de Cons. Trid. Sess. 7. c. 7. de casuum referat.